

Datum van inontvangstneming : 29/01/2019

Zaak C-777/18

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

11 december 2018

Verwijzende rechter:

Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (bestuurs- en arbeidsrechter Szombathely, Hongarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

28 november 2018

Verzoekende partij:

WO

Verwerende partij:

Vas Megyei Kormányhivatal

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Geschil tussen WO en de Vas Megyei Kormányhivatal (overheidsinstantie voor de provincie Vas) aangaande de afwijzing van een verzoek tot vergoeding van de kosten van in een andere lidstaat ontvangen gezondheidszorg (glaucoomoperatie)

Voorwerp en rechtsgrondslag van het prejudiciële verzoek

Uitlegging van:

artikel 56 VWEU,

artikel 8, lid 1, en artikel 9, lid 3, van richtlijn 2011/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2011 betreffende de toepassing van de rechten van patiënten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg (hierna ook: „richtlijn 2011/24”),

artikel 20, lid 1, van verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels (hierna ook: „verordening nr. 883/2004”), en

artikel 26, leden 1 en 3, van verordening (EG) nr. 987/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels (hierna ook: „verordening nr. 987/2009”).

Rechtsgrondslag: artikel 267 VWEU

Prejudiciële vragen

1. Vormt een nationale regeling als in het hoofdgeding aan de orde, die in het kader van de vergoeding van de kosten van grensoverschrijdende gezondheidszorg uitsluit dat achteraf toestemming wordt verleend voor in een andere lidstaat zonder voorafgaande toestemming ontvangen gezondheidszorg, zelfs wanneer het reële risico bestaat dat als de voorafgaande toestemming wordt afgewacht de gezondheid van de patiënt onomkeerbare schade oploopt, een met artikel 56 VWEU strijdige beperking?

2. Is een nationaal systeem van toestemmingverlening dat in het kader van de vergoeding van de kosten van grensoverschrijdende gezondheidszorg uitsluit dat achteraf toestemming wordt verleend, zelfs wanneer het reële risico bestaat dat als de voorafgaande toestemming wordt afgewacht de gezondheid van de patiënt onomkeerbare schade oploopt, verenigbaar met de beginselen van noodzakelijkheid en evenredigheid die zijn neergelegd in artikel 8, lid 1, van richtlijn 2011/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2011 betreffende de toepassing van de rechten van patiënten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg, en met het beginsel van het vrije verkeer van patiënten?

3. Is een nationale regeling die ongeacht de gezondheidsstatus van de patiënt aan het bevoegde orgaan een beslistermijn van 31 dagen voorschrijft om de voorafgaande toestemming te verlenen en een termijn van 23 dagen om deze te weigeren, verenigbaar met de in artikel 9, lid 3, van richtlijn 2011/24 vervatte eis van een redelijke behandelingstermijn waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke gezondheidstoestand, de urgentie en individuele omstandigheden van de patiënt? Bij de beoordeling van het verzoek kan het bevoegde orgaan onderzoeken of de betrokken zorg binnen het socialezekerheidsstelsel voor vergoeding in aanmerking komt en zo ja, of deze binnen een medisch verantwoorde termijn door een door de overheid gefinancierde zorgaanbieder kan worden verstrekt. Wanneer dat niet het geval is, onderzoekt het bevoegde orgaan de kwaliteit, de veiligheid en de kostenefficiëntie van de zorg die de door de patiënt aangewezen zorgaanbieder levert.

4. Dient artikel 20, lid 1, van verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de

socializekerheidsstelsels aldus te worden uitgelegd dat de kosten van grensoverschrijdende gezondheidszorg uitsluitend voor vergoeding in aanmerking komen wanneer de patiënt een verzoek om voorafgaande toestemming indient bij het bevoegde orgaan? Of is het zo dat artikel 20, lid 1, van verordening nr. 883/2004 de mogelijkheid van het achteraf indienen van een verzoek om toestemming in verband met de vergoeding van de kosten niet bij voorbaat uitsluit?

5. Dient artikel 20, lid 1, van verordening nr. 883/2004 aldus te worden uitgelegd dat de werkingssfeer ervan zich uitstrekt tot een geval waarin de patiënt, op het moment dat hij zich naar een andere lidstaat begeeft, reeds een concrete afspraak heeft voor een medisch onderzoek en op de dag na de datum van het medisch onderzoek een voorwaardelijke afspraak voor een eventueel uit te voeren operatie of medische ingreep, en de betreffende operatie of medische ingreep, gelet op de gezondheidstoestand van de patiënt, daadwerkelijk wordt uitgevoerd? Laat artikel 20, lid 1, van verordening nr. 883/2004 in een dergelijk geval het achteraf indienen van een verzoek om toestemming in verband met de vergoeding van de kosten toe?

6. Valt een geval waarin de patiënt, op het moment dat hij zich naar een andere lidstaat begeeft, reeds een concrete afspraak heeft voor een medisch onderzoek en op de dag na de datum van het medisch onderzoek een voorwaardelijke afspraak voor een eventueel uit te voeren operatie of medische ingreep, en de betreffende operatie of medische ingreep, gelet op de gezondheidstoestand van de patiënt, daadwerkelijk wordt uitgevoerd, onder de werkingssfeer van de geplande geneeskundige verzorging als bedoeld in artikel 26 van verordening (EG) nr. 987/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socializekerheidsstelsels? Kan in een dergelijk geval overeenkomstig artikel 26 van verordening nr. 987/2009 achteraf een verzoek om toestemming in verband met de vergoeding van de kosten worden ingediend? Eist de regeling ook in een geval van dringende levensreddende behandeling als bedoeld in artikel 26, lid 3, van verordening nr. 987/2009 voorafgaande toestemming volgens artikel 26, lid 1?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

- artikel 56 VWEU;
- artikel 8, lid 1, en artikel 9, lid 3 van richtlijn 2011/24;
- artikel 20, leden 1 en 2, van verordening nr. 883/2004;
- artikel 26, leden 1 en 3, van verordening nr. 987/2009;
- arrest van 5 oktober 2010, XXXXXXXXXX C-173/09, EU:C:2010:581

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

§ 27, lid 6, van a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (wet LXXXIII van 1997 inzake verstrekkingen in het kader van de verplichte ziektekostenverzekering) bepaalt dat de verzekerden recht hebben op vergoeding van de kosten van medische behandelingen in het buitenland. De vergoeding van deze kosten door de zorgverzekeraar is gelijk aan de vergoeding die zou zijn uitgekeerd wanneer de betrokken behandeling zou zijn verleend door een in Hongarije gevestigde zorgaanbieder die een overeenkomst met de zorgverzekeraar heeft. De kosten van de in bijzondere wetten omschreven zorg komen daarentegen uitsluitend voor vergoeding in aanmerking wanneer de verzekerde beschikt over voorafgaande toestemming en bovendien over een verwijfsbrief – de verwijfsbrief voor zover vereist om de betrokken behandeling in Hongarije te ontvangen.

A külföldön történő gyógykezelések részletes szabályairól szóló 340/2013. (IX. 25.) Korm. rendelet (regeringsbesluit 340/2013 van 25 september 2013 houdende uitvoeringsvoorschriften inzake de regels van medische behandelingen in het buitenland; hierna: „regeringsbesluit uitvoeringsvoorschriften medische behandelingen”):

- in § 2, lid 1, onder a), regeringsbesluit uitvoeringsvoorschriften medische behandelingen is vastgelegd dat verordening nr. 883/2004 in beginsel van toepassing is op behandelingen in het buitenland,
- § 3, lid 1, regeringsbesluit uitvoeringsvoorschriften medische behandelingen bepaalt dat bewijzen die noodzakelijk zijn om behandelingen in het buitenland te ontvangen worden afgegeven door de Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (nationaal orgaan voor ziekenfondsbeheer; hierna: „NEAK”),
- § 5, leden 1 tot en met 6, regeringsbesluit uitvoeringsvoorschriften medische behandelingen bevat de procedurebepalingen voor de afgifte van voorafgaande toestemmingen. In het kader van deze procedure onderzoekt het NEAK of het mogelijk is om de betrokken behandeling binnen een medisch verantwoorde termijn van een in Hongarije gevestigde zorgaanbieder te ontvangen. Het NEAK onderzoekt de kwaliteit en de veiligheid van de door de gekozen buitenlandse zorgaanbieder verstrekte zorg alsmede de kostenefficiëntie van de behandeling in het buitenland. Indien het NEAK de gevraagde toestemming verleent, geeft het binnen 31 dagen na indiening van het verzoek een verklaring af waarmee de patiënt de verstrekking in het buitenland overeenkomstig verordening nr. 883/04 kan ontvangen.

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 Verzoeker is Hongaars staatsburger. In zijn linkeroog is hij het gezichtsvermogen als gevolg van een vroegere netvliesloslating kwijt. In zijn rechteroog is in 2015 groene staar gediagnosticeerd. Hij is in verschillende Hongaarse zorginstellingen

behandeld, waarbij oogdruppels zijn voorgeschreven. De behandeling met de oogdruppels sloeg niet aan, zijn zicht werd steeds nauwer en de oogdruk steeds hoger (op 15 oktober 2016 37 mmHg, in plaats van de maximaal aanvaardbare waarde van 21 mmHg). Verzoeker nam contact op met een arts van het Aurelios Augenzentrum, gevestigd te Recklingshausen, Duitsland, van wie hij een afspraak kreeg voor onderzoek op 17 oktober 2016 en op 18 oktober 2016 voor een eventuele operatie. Na het onderzoek besloot de arts de volgende dag tot operatie over te gaan, aangezien de ingreep spoedig uitgevoerd diende te worden om blindheid te voorkomen. De operatie is op 18 oktober 2016 succesvol afgerond.

- 2 Verzoeker diende vervolgens een aanvraag bij verweerder in tot vergoeding van de kosten van grensoverschrijdende zorg. Verweerder heeft de aanvraag afgewezen.
- 3 Verzoeker heeft tegen de afwijzing bezwaar aangetekend bij de Budapest Főváros Kormányhivatala (overheidsinstantie voor de hoofdstad Boedapest), die de afwijzende beslissing heeft bevestigd met de motivering dat de in het buitenland uitgevoerde operatie een geplande geneeskundige ingreep betrof waarvan de kosten alleen met voorafgaande toestemming voor vergoeding in aanmerking kwamen. Verzoeker heeft tegen de beslissing op het bezwaar beroep bij de bestuursrechter ingesteld.

Voornaamste argumenten van partijen

- 4 Verzoeker vordert vergoeding van de kosten van zijn medische behandeling in het buitenland en komt op tegen de beslissing op het bezwaar waarbij zijn aanvraag daartoe is afgewezen.
- 5 Verweerder vordert verwerping van het beroep en handhaaft zijn beslissing. In de motivering van de bestreden beslissing is opgenomen dat de oogoperatie in het buitenland een geplande operatie was en verzoeker verzuimd had de voor de vergoeding van de kosten vereiste voorafgaande toestemming aan te vragen. Verweerder heeft in zijn motivering verwezen naar § 27, lid 6, van wet LXXXIII van 1997, de artikelen 4, 19, 20 en 27 van verordening nr. 883/2004, de artikelen 25 en 26 van verordening nr. 987/2009 en § 3, lid 1, en § 4, lid 1, van regeringsbesluit 340/2013 van 25 september 2013.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzingsbeslissing

- 6 De verwijzende rechter herinnert eraan, onder verwijzing naar het arrest [REDACTED] (C-173/09), dat artikel 56 VWEU (voorheen artikel 49 EG) en verordening nr. 883/2004 (voorheen verordening nr. 1408/71) zich verzetten tegen een wettelijke regeling van een lidstaat die de vergoeding van in een andere lidstaat zonder voorafgaande toestemming verstrekte medische zorg in alle gevallen uitsluit.

- 7 De verordeningen nr. 883/2004 en nr. 987/2009 sluiten de mogelijkheid van het achteraf verlenen en vragen van toestemming niet uit. De Hongaarse wettelijke regeling sluit de mogelijkheid van toestemming achteraf daarentegen wel uit, hetgeen in strijd is met het vrij verrichten van diensten, aangezien de patiënt wegens zijn gezondheidstoestand niet altijd in staat is voorafgaande toestemming te vragen om medische behandeling in het buitenland te ondergaan, wanneer de procedure van voorafgaande toestemming gepaard gaat met het risico van verslechtering van zijn gezondheid. Het achteraf vragen van toestemming is in dit systeem echter noodzakelijkerwijs gedoemd te mislukken. Dit kan de patiënt ervan weerhouden om de bewuste zorg in een ander lidstaat te ontvangen.
- 8 De Hongaarse wettelijke regeling is evenmin in overeenstemming met de eisen van noodzakelijkheid en evenredigheid als bedoeld in artikel 8, lid 1, van richtlijn 2011/24, aangezien vast staat dat de mogelijkheid om toestemming achteraf te vragen uitgesloten is, ook wanneer sprake is van omstandigheden die verband houden met de gezondheidstoestand van de patiënt (bijvoorbeeld in geval van spoedoperaties of levensreddende ingrepen). Naar het oordeel van de verwijzende rechter betekent de door de genoemde richtlijn geboden mogelijkheid om een regeling van voorafgaande toestemming in te voeren namelijk geenszins dat het achteraf verlenen van toestemming uitgesloten is.
- 9 De Hongaarse wettelijke regeling is ook in strijd met artikel 9, lid 3, van richtlijn 2011/24, aangezien deze uitsluitend voorziet in de regeling van de procedure voor toestemmingverlening en de bijbehorende termijnen, maar zich niet uitlaat over eventuele uitzonderlijke gevallen. De verwijzende rechter is van oordeel dat de omstandigheid dat de regeling uitzonderlijke gevallen, waarin verkorting van de gestelde termijnen noodzakelijk is, buiten beschouwing laat, een belemmering vormt om voorafgaande toestemming te vragen en daarmee een deel van de patiënten ervan kan weerhouden een verzoek daartoe in te dienen.
- 10 Ten slotte betwijfelt de verwijzende rechter of de verordeningen nr. 883/04 en nr. 987/09 het achteraf verlenen van toestemming uitsluiten wanneer pas tijdens een medisch onderzoek in een andere lidstaat duidelijk wordt dat een operatie de volgende dag noodzakelijk is, zelfs wanneer de in de andere lidstaat gevestigde zorgverlener de mogelijke datum daarvan al eerder had aangegeven.